

Teksti: Veikko Ahoniemi

Anttolan Maamiesseuran Käsateollisuuskoulun johtokunta

Suomen kellomuseon aarteita eivät ole vain kellot. Erilaiset museon kokoelmissa olevat valokuvat, kirjeet ja muut kirjalliset dokumentit ovat tavattoman tärkeitä meidän oman kellohistorian kannalta. Näistä aarteista oheinen, liki sata vuotta vanha valokuva.

Suomen Senaatin päätöksellä Anttolan kirkonkylään, Etelä-Savoon perustettiin 19. päivänä toukokuuta vuonna 1905 maan ensimmäinen "kelloseppäkoulu". Koulun virallinen nimi tuolloin oli Anttolan Maamiesseuran Käsateollisuuskoulu. Se toimi kaikkiaan noin kymmenen vuoden ajan, vuosina 1905-1915. Koululla oli sekä puu- ja rautaosastot että kellotyöosasto. Kellotyöosastoa voidaan pitää Suomen ensimmäisenä, koulumaisesti järjestettynä kellosepän työn opinahjona. Ennen tätä kellosepän taidot opittiin ammattikuntalaitoksen mukaisesti verstasoppina, oppipojasta kisällinä olon kautta mestariksi. Anttolan käsateollisuuskoulu toimi samalla eräänlaisena jatkumona jo hiipumisvaiheessa olevalle Etelä-Pohjanmaan Könnien maineikkaalle kellovalmistustaidolle. Käsateollisuuskoulun ammatillinen osaaminen oli näet Ala-Könnillä usean vuoden ajan opissa olleen kellosepän **Mikko Hirvisalon** (1838-1922) taidon varassa. Hänen Könnin koulukuntaan perustuva kellovalmistuksensa on ollut varsin monipuolinen; taskukellosta seitsenviisariseen kalenterikelloon sekä vuorokauden käyvästä "syytinkimuorin kellosta" viikonkäyvään lattiakellon koneistoon.

"Jotta käsityökouluun saataisiin pätevä opettaja seppä- ja kelloteollisuuden alalle, päätettiin kirjeellisesti tiedustaa kelloseppä Mikko Hirvisalolta Ilmajoelta, Peuran kylästä, tokko hän olisi halukas hakemaan tointa." Näin mainitsee maamiesseuran johtokunnan kokouksen pöytäkirja 28.7.1905. Myöhemmin Hirvisalolta tuli ilmoitus em. pyyntöön, että hän saapuu Anttolaan lokakuun puolivälissä.

Kello-osaston työ alkoi marraskuun ensimmäisenä päivänä 1905. Opetusohjelmassa kellojen valmistus tapahtui Könnin koneistomallin mukaisesti, mestari Hirvisalon opettamana. Muutamassa tunnetussa Anttolan Käsateollisuuskoululla valmistetussa ja signeeratussa kellossa – seinäkellossa ja kahdessa lattiakellossa - koneistojen kellotekninen toteutus on perusolemukseltaan hyvin könniläinen. Vaikka seinäkellon koneiston mittasuhteet ovat pienemmät, pohjan aukileikkaus on runsaampi. Ankkurin varressa on poikittaisruuveilla toteutettu käynnin keskiöimisen säätö jne. Koulussa valmistetut lattiakellon koneistot ovat tarkemmin Könnin koulukunnan mukaiset.

Ensimmäisenä työvuotena (1.11.1905-1.5.1906) oli oppilasluku 17. Vuonna 1907 pääsivät koulusta ensimmäiset kaksivuotisen kurssin oppilaat, kaikkiaan heitä oli vain viisi. Mahdollisesti juuri tässä samana vuonna otetussa valokuvassa ovat nuo mainitut viisi valmistunutta oppilasta. Valitettavasti kuvan henkilöt eivät ole museon tiedossa. Ainoastaan kuvan taustatekstin mukaan tiedämme opettaja Hirvisalon sekä koulun johtokunnan olevan kuvassa. Todennäköisesti kuvan eturivissä istuvat arvovaltaisen näköiset miehet ovat koulun johtokunnan jäseniä ja takana seisovat nuoremman näköiset, muutamat heistä liki lapsenkasvoiset miehet, lienevät koulun oppilaita. Valmistuneiden myöhemmistä vaiheista ei ole tietoja.

Vuotta myöhemmin, 1908 oli kellotyöosastolla vain kolme oppilasta ja seuraavana vuonna neljä. Koulun kertomuksessa vuodelta 1911 mainitaan, että kellotyö täytyi kokonaan lopettaa. Mikko Hirvisalo muutti takaisin Ilmajoelle ja näin sai päätöksen Suomen ensimmäinen kelloseppäkoulu.

Valokuva on tullut museolle Tampereelta noin kymmenen vuotta sitten Mikko Hirvisalon tyttärenpojan lahjoittamana. Suomen Kellomuseo sai arvokkaan valokuvan kokoelmiinsa ja samalla museon kellohistorian tietämys syveni merkittävästi.